

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

redactie: dovenetel 45 - Heerenveen

adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

Hoe zal ik U ontvangen?

Melodie: „Hoe zal ik U ontvangen?”

(Liedboek 3 of 117: naar keuze)

1. Hoe zal zij U ontvangen,
o Heer, uw lieve bruid?
Uw kerk ziet met verlangen
naar uw verschijning uit.
Laat branden in haar handen
de fakkel die zij draagt,
opdat zij met U wandle
en doe wat U behaagt.
2. Wat hebt Gij ondernomen
om haar te troosten, Heer?
Gij zijt tot haar gekomen:
Gij daalde tot haar neer
om haar weer op te beuren
door liefde en tederheid.
Een maagd die eenzaam treurde
hebt Gij het hart verblijd.
3. Een dienstmaagd: uit haar banden
hebt Gij haar losgemaakt,
haar hoedend voor de schande
gereinigd van het kwaad.
Gij hebt haar hoog in ere:
met gaven van uw Geest
wilt Ge uw geliefde sieren
en leiden tot uw feest.
4. Wat heeft U toch gedreven,
hemelse Bruidegom?
Gij gaat voor haar uw leven
buiten het heiligdom.
De liefde van uw Vader
bewoog U tot uw daad,
zodat nu Gods genade
haar klaar voor ogen staat.
5. Hoe zal zij U behagen,
zij die U toebehoort?
Laat haar de fakkel dragen:
uw licht, uw heilig woord.
Zij wake tot het einde,
volharde in 't gebed,
tot Gij haar komt bevrijden
en aan uw zijde zet.
6. Heer, laat haar op haar paden
voortgaan in heiligheid:
eens wordt uit al haar daden
een vorstlijk kleed bereid.
Hij komt! Hij komt, de Koning!
Een blinkendwit gewaad
zal zijn beminde tooien,
wanneer zij vóór Hem staat.
7. Hij komt de wereld richten, —
Hij vloekt wie Hem vervloekt,
maar zal het hart verlichten
van wie Hem ernstig zoekt.
Kom spoedig, Heer der heren,
en laat ons allemaal
met U de bruiloft vieren
als gasten in uw zaal.

JOOP KLEIN

zeer vrij naar Paul Gerhardt (1607-1676)

Kerst of De Toegang tot Gods

„Wie mag de tempel binnentreden?”

De vierentwintigste psalm heeft het over twee heiligdommen.

Het ene heiligdom is het bekende, in Jeruzalem, op de Sionsberg, de tempel dus.

De tempel was de plaats van de verzoeningsdienst in Israël.

De ark stond er en in de ark, onder het verzoendeksel, bevonden zich de tafels van het verbond. Dat wil zeggen: het verbond tussen de Here God en zijn volk was er, krachtens de verzoening. Dat was dé belangrijke boodschap die er van de tempel uitging: verbond, vrede tussen God en zijn volk door het geheimenis van de verzoening.

Maar wat is dan het tweede heiligdom?

Naast dat op de Sion kon er toch geen tweede zijn?

Er is toch één God, één verbond, één verzoening?

Zeker! En dat tweede heiligdom is dan ook niet een concurrerende tempel naast die in Jeruzalem. Nee, het tweede heiligdom is in deze psalm de aarde en haar volheid, de wereld en die daarin wonen.

Waar dus de psalm mee begint: „Des HEREN is de aarde en haar volheid, de wereld en die daarin wonen”.

De aarde is het huis van de HERE. Goed, Hij woont er niet. Hij woont in de hemel.

Maar daarom houdt de aarde niet op van Hem te zijn.

Hij laat er ons op wonen. Hij geeft ons haar in gebruik, maar zij blijft van Hem. En daarom is de aarde als geheel een huis Gods, een tempel. Een plaats waar we de schoenen van de voeten doen omdat het heilige grond is.

En, zoals dat bij een heiligdom hoort, er zit een geheimenis aan de aarde, iets dat ontzag inboezemt, iets dat tot aanbidding van God uitnodigt.

Dat staat in vers 2 van de psalm: „Want Hij heeft haar op de zeeën gegrondvest en op de stromen vast gezet.”

Zo was de voorstelling destijds, dat de aarde rustte in het water, in de oer-oceaan.

Maar hoe kun je nu in water iets grondvesten? Om iets te grondvesten en vast te zetten heb je een rots nodig, maar juist niet zo iets bewegelijks als water.

En daarom stuiten we hier op een geheimenis. Waar rust de aarde eigenlijk op?

Rust ze in zichzelf? Nee, dat kan niet. Net zo min als een gebouw op het water kan staan.

In het boek Job staat ergens (26: 7) net zo iets, dat God de aarde ophangt aan het niet.

De aardbol in een netje. Maar waar is de spijker waaraan dat netje opgehangen kan worden? Die is er niet!

God blijft er Zelf mee in Zijn handen staan. De aarde rust in God.

De mensen trachten dit geheimenis van de aarde te ontkennen. De aarde geschápen in den beginne? Welnee! Langzaam ontstaan, de ene vorm uit de andere. Nu, stel dat ze gelijk hadden, die dat zeggen. Is dan aan het begin van die lange ontstaansgeschiedenis het wonder van de wereld iets minder wonderlijk geworden?

Nee toch? Het is toch veel meer zo: hoe meer men de schepping onderzoekt, des te meer wordt zij een wonder? Des te meer wordt zij een heiligdom? Een Godshuis?

En als je daarover nadenkt, over die wereld als heiligdom, dan voel je je als een klein kind aan de deur van een geweldig groot en mooi huis.

Met open mond kijkt het door de deur naar binnen. Mag ik hier wel binnengaan?

En nu opgelet, want daar heeft deze psalm het over. Over het binnengaan.

„Wie mag de tempel binnentreden?”

De gedachtengang van deze psalm is eigenlijk deze: een aantal pelgrims is op weg naar de tempel in Jeruzalem. Bij de poorten (de psalm spreekt verderop ook over

DOOR
H. DE JONG, AMSTERDAM

die poorten, vers 7 en volgende) aangekomen vraagt men zich af: hoe komen wij hier binnen? Wat zijn de vereisten om hier binnen te treden?

Deze mensen komen dus niet in de gesteldheid van: „ze mogen blij zijn dat ik kom”. Zulke mensen hollen trouwens bij de eerste de beste hindernis beledigd weg.

„Wie durft mij in de weg te treden; ik die zo goed ben hierheen te komen?”

Nee, voor deze tempelgangers is het binnentreden een vraag.

Zij zijn inderdaad verlegen kinderen die zichzelf aan de deur onwaardig vinden.

Zo maar binnengaan? Ik?

Maar nu is dit het typische van deze psalm dat de tempelbezoekers die hier aan het woord zijn achter het heiligdom in Jeruzalem het heiligdom van deze wereld zagen. Dat heiligdom dus waar deze psalm mee begint.

In psalm 15, die goed met de 24ste vergeleken kan worden, ontbreken aan het begin die zinnen over de aarde en haar volheid. Die psalm heeft 't over het ene heiligdom in Jeruzalem.

In psalm 24 echter zijn dat er twee. Hoewel, die twee heiligdommen waarover ik het in het begin had, waren voor de gelovigen toch eigenlijk één. Want door de tempel in Jeruzalem binnengaan, gingen ze tegelijk de aarde en haar volheid binnen.

En de schroom waarvan deze psalm getuigenis aflegt in vers

3: „Wie mag de berg des HEREN beklimmen en wie mag staan in zijn heilige plaats?”, — deze schroom was een dubbele: voor de tempel en voor de wereld; voor de zondag en voor de maandag.

Dit is een hoogst opmerkelijke kijk.

Voor veel mensen, ook christenen, vormen de aarde en haar volheid geen enkel probleem.

Ze stappen er in rond als hereboeren, de duimen achter het vest.

Hunner is de aarde en haar volheid, de wereld en die daarin wonen. „Onze wereld”, „de wereld van ons en onze kinderen”, zeggen ze.

Geen sprake van dat het hun tot een probleem is of zij die wereld wel mogen gebruiken.

Vanzelfsprekend mógen ze dat, vinden ze. En vanzelfsprekend kunnen ze dat, denken ze.

Terwijl er niets vanzelfsprekends aan is.

Denk eens in: deze psalm heeft het over reine handen en een zuiver hart en een gespoelde mond!

Stel je nu eens een ogenblik voor dat de mensen zo met de aarde en haar volheid om zouden gaan: met reine handen en zuivere harten; met geen verlangen naar ijdelheid in de ziel en met geen bedrog in de mond.

Dat is toch niet voor te stellen? En toch, omdat de aarde des Heren is, moet dat wel. Hij wil het zo.

Kijk, op deze wijze wordt het ons tot een probleem hoe wij in deze wereld zullen verkeren, in dat huis des Vaders met zijn vele woningen.

De aarde en haar indrukwekkende volheid, de schepping en haar imponerende veelheid, — hoe gaan we er mee om?

De Schrift zegt: het is belangrijk langs welke weg je binnengaat.

Als je van elders inklimt, dan ben je een dief en een moordenaar en een vernielers en een schenners.

Je moet door Sion binnengaan. De aarde met haar volheid heeft Jeruzalem tot ingang.

Zoals de ingang tot de week de zondag is.

Hebt u zo de kerkdienst wel

Schepping

eens gezien? En de avondmaalsviering?

Als een ingang tot de aarde en haar volheid? Door de verzoening heen naar Gods schepping? De kerkdienst is de deurmat waarop u uw vuile voeten veegt om binnen te treden in de wereld.

Ik denk dat wij meer geneigd zijn om dit precies omgekeerd te zien.

Wij zijn in de wereld (vanzelfsprekend, daar horen wij), en nu wordt het zondag.

Nu moeten we ons even losmaken van die vuile wereld om binnen te gaan in het heiligdom. Zo is de kerkdienst een uitgang uit de wereld in plaats van een ingang tot de wereld.

Zo komt het ook dat voor veel mensen de godsdienst niets met deze wereld te maken heeft.

Ze laten die wereld nadrukkelijk achter zich als zij iets aan godsdienst doen.

„Welt, geh aus!”

Maar in de bijbel is het zo dat het heiligdom van de tempel het heiligdom van de wereld vertegenwoordigt. En dat de plaats der verzoening de poort is waardoor we Gods schepping binnengaan.

Achter Jezus aan.

Want als we de vereisten gehoord hebben: reine handen en zuivere harten, geen gezindheid tot ijdelheid en geen valse eden en leugen-taal, — ach, dan kunnen we mismoedig worden.

Niet omdat we dit niet willen, maar juist omdat we hier zo vurig naar verlangen. Wij hongeren en dorsten naar deze gerechtigheid. Zo zijn wij „het geslacht dat vraagt naar God en zijn aangezicht zoekt.” Vragers en zoekers — „Wir sind nur Bettler” (Luther).

En als God dan Zijn Zoon geeft als de Koning der ere, dan houden we ons aan Hem.

Jezus Christus is de koning der ere waar het slot over spreekt; voor wie de engelen zongen en in de houding sprongen, toen Hij kwam.

Voor Hem staat de deur niet op een kier. Hij gaat met vlag en wimpel binnen.

De poorten barsten zelfs uit hun voegen, zo moeten ze open, open... voor Hem.

„Heft, poorten, uw hoofden om-

hoog! Opdat de Koning der ere binnenga.”

Hij gaat de tempel binnen en zo gaat Hij de wereld binnen.

Hij komt tot het Zijne: de aarde en haar volheid. En wij achter Hem aan en met Hem mee.

Maar nu kunnen wij elkaar danig in verlegenheid brengen met de vraag: wat komt daar nu van terecht?

Door de verzoening heen, achter Christus aan, de schepping binnentreden.

Via Jeruzalem naar de aarde en haar volheid. Met de reine handen en het zuivere hart van Christus. Als de ware Jakob. Niet als de Jakob die een bokje slachtte om de zaak te bedriegen — en hoe vaak gebruiken wij zo de schepping niet voor onze eigen duistere doelen? — maar als de ware Jakob („dit is Jakob”). Nog eens, wat komt daarvan terecht?

De psalm gaat eigenlijk over de Kerk en het Koninkrijk Gods: door de Kerk heen naar het Koninkrijk Gods. Maar is onze ervaring als christenen eigenlijk niet dat naarmate we ouder worden de Kerk meer aandacht gaat opeisen en het Koninkrijk Gods naar de achtergrond verdwijnt? Met andere woorden: het leven is meer voeten vegen dan binnengaan, meer zondag dan maandag, meer rechtvaardiging dan heiliging, meer verzoening dan genieting.

Ik richt me nu ook tot de ouderen onder ons.

U leest zo'n psalm en de uitleg ervan en u denkt: wat moet ik er mee?

Door de kerk heen de wereld ingestuurd worden?

Door de kerk heen toch veeleer de wereld uitgeleid worden?

Ik kan die aarde en haar volheid niet aan. Als ik omkijk is me dat duidelijk gebleken. Echt dus weer een boodschap voor de jongeren, zeker.

Nee, toch niet.

Deze psalm roept om een uiteindelijke vervulling. Beloofd die ook, trouwens.

Als we nog even die onderscheiding van zopas gebruiken: Kerk en Koninkrijk Gods, dan zeg ik: dit leven is inderdaad meer Kerk dan Koninkrijk Gods. Niet: enkel Kerk en geen greintje Koninkrijk Gods, maar: méér Kerk dan Koninkrijk Gods.

Ingang tot, voorportaal van de schepping; we staan hier toch hoofdzakelijk op de deurmat onze voeten te vegen. Al zijn er 'oases in de woestijn'.

Maar eens komt de tijd van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.

Daarvan zegt de Schrift: een tempel zag ik in haar niet. Dat wil zeggen: Wij zijn dan die in-

gang en die deurmat voorgoed gepasseerd en zetten onze reine zinnen op de aarde en leggen onze zuivere handen aan haar verrukkelijke volheid.

Maar we moeten da hier wel leren.

En daarom telkens weer (en daar moeten ook de ouderen hun geest in oefenen en soepel hou-

den!): langs Sion de wereld in. Via de kerkdienst naar de aarde en haar volheid. Door de Kerk heen naar het Koninkrijk Gods. Langs de zondag naar de maandag.

Eerst het bidden, dan het werken, of wel:

„Over de Kerst naar het Nieuwe Jaar”.

Loflied van Maria

Een lied voor de jeugd, naar Lucas 1 : 46-55

1. *Ik ben geweldig blij!
Ik prijs de HEER, want Hij
heeft naar mij omgekeken.
Ik was maar heel gewoon:
ik viel niet uit de toon
en deed niet van mij spreken.*
2. *Maar nu is dat voorbij:
elk nieuw geslacht zal mij
voortaan gelukkig prijzen
om wat God heeft gedaan
— hoe heilig is zijn naam! —
op wonderlijke wijze.*
3. *De generaties door
heeft God een warm hart voor
ieder die met Hem rekt.
Maar wie 't alleen wel kan,
loopt stuk met ieder plan,
want hij heeft misgerekend.*
4. *Wie dronken was van macht
heeft God ten val gebracht,
want hoogmoed laat Hij stranden.
Maar aan de kleine man,
die zich niet weren kan,
gaf Hij de macht in handen.*
5. *Wie hongerden naar brood
wierp God het in de schoot:
te veel haast om te dragen.
De rijken liet Hij staan —
Hij heeft ze laten gaan
met hongerige magen.*
6. *De HEER doet wat Hij zegt.
De schande van zijn knecht
heeft Hij zich aangetrokken:
Hij geeft aan Abrams zaad
de gaven uit zijn hart,
zoals Hij heeft gesproken.*

JOOP KLEIN

Melodie: Gez. 2 uit de „29 gezangen”

Vernieuwing van de gemeente-2

„Aan een predikant van een gemeente, die steeds kleiner werd, werd naar de oorzaak van die terugloop gevraagd. Zijn antwoord luidde: „dat komt doordat ik de bijbel als Gods Woord predik.” Verlies en trouw zag hij als bijbehorende grootheden. Maar toen aan een predikant van een snelgroeiende gemeente gevraagd werd waaruit die groei voortkwam, was ook zijn antwoord: „dat komt doordat ik de bijbel als Gods gezaghebbend Woord predik.”

Deze anecdote heb ik overgenomen uit „Gemeentegroei” van B. Krol, blz. 21.

De conclusie die hij aan dit verhaal verbindt is deze: dat het hoognodig is om eens grondig na te gaan waarom een gemeente niet groeit en geen aantrekkingskracht heeft en waarom wel.

Sociologie

De vruchten van deze studie kunt u vinden in boeken zoals „How your church can grow” van P. Wagner of studieboeken door Mc. Gavran, in Nederland gepopulariseerd door ds B. Krol. Ook vanuit een meer oecumenische achtergrond is men met deze vragen bezig, getuige de boeken van G. Dekker en G. C. de Haas.

Deze studies zijn meestal met hulp van de sociologische wetenschap geschreven. Daarmee is hun verdienste aangeduid, maar tegelijk hun zwakte. Het is een verdienste om materiaal in handen te krijgen dat door haar objectiviteit ons eens een beeld geeft hoe kerkdiensten overkomen en wat aanspreekt en wat afstoot. Toch is dit gelijk ook hun zwakte. Wat zou het resultaat geweest zijn van een sociologisch onderzoek naar de werfkracht van de pas opgetreden rabbie als wij een peiling hadden kunnen doen in de tijd waarvan Johannes ons vertelt in het zesde hoofdstuk of Lucas aan het slot. Wie sociologische analyses geeft heeft maar een heel beperkte benadering van de waarheid. Die is nl. sociologisch niet te vangen. Daarvoor moet je de gave van de Geest bezitten, die in de bijbel de gave van het onderscheiden van de geesten genoemd wordt (1 Kor. 12:10). Die alleen stelt ons in staat om wellicht bij de ene sterk groeiende beweging te zeggen: ze is uit Christus — en van de ander: het is uit de mensen — en precies zo om bij de ene kleine kwijnende groep de geest van Simeon en Anna te bespeuren en bij de andere alleen maar een sentiment dat leeft van vergane glorie. Dat kan sociologie je niet leren.

Achterdocht

Uit deze achtergrond in de sociologie en in het Amerikaanse (zie het vorige artikel) schrijf ik het toe dat deze beweging en zelfs alleen al de titel „Vernieuwing van de

DOOR W. G. RIETKERK UTRECHT

Kerk” in de gevestigde kerken niet direct een warm onthaal krijgt. Vele trouw meelevende leden van de gemeenten zullen denken: wat wordt er nu weer van ons verwacht? Moet er weer iets nieuws komen? Ook al zullen ze het niet direct zeggen, zit er bij velen achterdocht: wie heeft dat nieuwe plan uitgebroed? Waar draait het om? Waarom is wat wij hebben niet goed genoeg? Ik denk dat dat komt omdat vele van de ideeën die in deze boeken naar voren komen niet echt van toepassing zijn op iedere plaatselijke gemeente. Om een voorbeeld te noemen: in veel gemeenten wordt nagedacht over:

GEREFORMEERD

Vaak wordt er veel lelijks gezegd en geschreven over gereformeerden en soms ook wel over „het gereformeerde”. Een deel van de goed verkochte schrijvers in ons land danken hun verkoopcijfers en hun welvaart aan het afgeven op de gereformeerden en „het gereformeerde”. Ze schrijven romans en verhalen waarin eerst van het gereformeerde leven een caricatuur wordt gemaakt en vervolgens afgekraakt. De uitgever van Rijk de Gooyer gaf de raad in de titel vooral het woord gereformeerd op te nemen. „Het gereformeerde” verkoopt lekker. Kassa. Door lezers van ons blad wordt het mij niet altijd in dank afgenomen als ik spreek over het klassiek-gereformeerde. Hoewel ik meermalen uiteen gezet heb in deze rubriek en in andere artikelen wat ik versta onder klassiek-gereformeerd. Het klassiek-gereformeerde is fascinerend en bevrijdend. En omdat ik schrijf in een blad tot opbouw van het gereformeerde leven en omdat ik de bevrijding ken, blijf ik het klassiek-gereformeerde toch maar prijzen. Want er mag van gereformeerde mensen

het kleine-kerken-plan door ds Veenhuijzen. Dit plan stimuleert de vorming van kleine gemeenschapskernen in het ruimere verband van een plaatselijke gemeente. Nu is het zo dat in de gemeente waarvan ik dominee ben in Utrecht de noodzaak van de vorming van zulke kleinere gemeenschapsverbanden niet genoeg kan worden benadrukt. Alleen in de loop van de jaren is daar al op een heel reële wijze in voorzien. Niet op de manier van een kleine-kerken-plan (hoe goed ook) maar langs een andere weg nl. door bijbelkringen, wijkavonden, aktiegroepen of koren enz. Wie zich bij zo'n kring aansluit ondervindt daarin „bovendien” nog gemeenschap. Het „bovendien” heb ik tussen aanhalingstekens gezet want het komt uit Mattheüs 6:33 en is door mij bewust zo geciteerd, omdat het ook de behoefte die vandaag zo sterk gevoeld wordt naar warmte en gemeenschap in een heel speciaal licht stelt. Wat uit (sociologisch vastgestelde) behoeften voortkomt wordt in de bijbel niet geminacht of overgeslagen, maar wel in het hogere licht gesteld van het 'zoek eerst Mij en Mijn Koninkrijk' en al het andere wordt u bovendien nog geschenken. Nieuwe plannen die uit de beweging van de gemeente-groei in onze gemeenten worden gelanceerd zijn best boeiend, maar kunnen gemakkelijk aan de al bestaande vormen en gaven voorbijgaan. Dat wekt terecht achterdocht bij sommige leden.

Aanknopen bij het bestaande

Is het niet zo dat iedere echte ge-

meente vernieuwing moet aanknopen bij wat er al door de Here gegeven is? Is er niets gegeven zoals in een emigranten-cultuur — of een totaal dode kerk, ja dan is er de noodzaak van een nieuw begin. Maar als er al reële vormen waarbinnen de Geest van God werkt gegeven zijn, dan is het goed om bij iedere inzet tot gemeente-vernieuwing daarbij aan te knopen. Dat is geen zaak van sociologisch getrainde actie — maar van liefde. Merk de diensten en gaven en gemeente-activiteiten op waarlangs de Heer wil werken en wees daar dankbaar om en ga dan bidden om meer. Want er zijn veel gaven van de Geest die in onze gemeenten niet tot ontplooiing komen (1 Kor. 12). Zoek die gaven en gebruik ze en laten er zo nieuwe planten op de oude bodem mogen groeien. Soms zal zo'n nieuwe plant de oude overgroeien. Die gaat dan vanzelf dood en dat is niet erg. Daarvoor is soms moed nodig, moed om uniek te zijn, moed tot een nieuw begin. Bovendien is daarbij het geloven in de leiding van Gods Geest onmisbaar. Geeft Hij hier een open deur? Wist Hij ons de weg? Geeft Hij ons hier een nieuw lied, een nieuwe gave, een nieuwe impuls, een nieuwe bewogenheid? Zo ja, dan mag het in blijdschap worden ontvangen en ontplooid.

Revival

Dat leidt mij tot een tweede aanvulling op het thema 'vernieuwing van de gemeente'. De eigenlijke vernieuwing moet van binnenuit en niet van buiten-af komen. Ik bedoel daarmee niet in-kennigheid,

pastorale notities

door
H. AMELINK

veel lelijks te zeggen zijn, de gereformeerde leer is een goede, naar de schriften. Eens heb ik me verbonden die leer te verdedigen. Plechtig beloofd. Ds Dee van 's Gravenzande, die ik vorige week noemde, citeert van Schilder het bekende „het is een diep geluk gereformeerd te zijn”. Het valt niet te ontkennen dat onder de gereformeerde naam veel onzin is verkocht en vaak onrecht is gedaan. Zo is de eeuwen door onder de naam van Christus veel gedaan dat zich met die naam niet verdraagt. Maar daarom is er geen reden de naam „christen” te laten vallen of de term „gereformeerd” maar te mijden. Allen die de Naam aanroepen moeten afstaan van alle ongerechtigheid. En het woord gereformeerd leert ons dat we steeds weer terug moeten naar de Schrift. Opmerkelijk is wel dat het klassiek-

gereformeerde tegenwoordig meer gevonden wordt in de Hervormde kerk dan in de Gereformeerde Kerken. Er is duidelijk bij de gereformeerden in de Hervormde kerk een grotere zorg voor het „samen op weg” dan in de Gereformeerde Kerken.

Er is, denk ik onder invloed nog van Abraham Kuyper, een wissel omgezet in de Gereformeerde Kerken. De afzetting van Schilder, een echt gereformeerd man, was een signaal. Toen gingen alle sluizen open. Voor alle wind van leer.

Hervormden hebben dat ook toen wel door gehad.

In het dorp waar ik toen woonde heb ik over de gebeurtenissen in de Gereformeerde Kerken toen gehoord o.a. Mr. N. Stufkens. Hij vertrouwde me toe dat naar zijn indruk de grootste theoloog van de Gereformeerde Kerken er nu juist uitgezet was. Stufkens zag ik op een vergadering waar Veenhof sprak, maar de gereformeerden in het dorp bleven weg. Ook heb ik toen de latere Prof. van Stempvoort over verbond en doop horen spreken. En hij wist ook, en vertelde het duidelijk, dat aan de kant van Schilder het klassiek-gereformeerde werd vertolkt.

alsof ons van buitenaf geen vruchtbare ideeën kunnen worden gegeven. Integendeel. Alleen met vernieuwing van binnen-uit bedoel ik die ook al n.a.v. Matth. 6 : 33 opgemerkte innerlijke toewending. Voordat de discipelen uitgezonden werden tot aan de einden der aarde op de Pinksterdag waren er eerst vele dagen geweest waarop zij bijeenkwamen en eendrachtig volhardden in het gebed (Hand. 1 : 14). Dat was een incubatietijd, die Jezus zo had gewild (1 : 4 en 8). Waar onze kerken nog het meeste in tekort schieten is in deze geest van gebed. Niet in gebeden op zich, maar echt een geest van gebed. Een innerlijk wachten en uitzien — en bidden. In verbondenheid met heel ons volk. In geloof in de gaven van Gods Geest en in dankbaarheid voor wat al ontvangen is.

Waar de Here echt werkt treft het mij altijd hoezeer zo'n werk geboren wordt uit die Geest, die van binnen-uit Hem en Zijn Rijk is toegewend. „Gij hebt niet, omdat gij niet bidt” lezen wij in Jac. (4 : 2).

Ik las vorige week de geschiedenis van een episcopale kerk in Houston in Texas (M. Harper: Hoe een christengemeente tot bloei kwam, Kok, Kampen f 11,50). Daarin trof het mij hoe heel die latere vernieuwing van die gemeente vooraf gegaan is door een jarenlange voorbereidingstijd, van 1963 tot 1968, waarin zonder enige bekendheid werd gebeden door een kring van op elkaar aangewezen gemeenteleden.

Trouwens ook van Luther en Calvijn weten wij hoe er aan hun reformerend werk in de gemeente een voorbereidingstijd voorafging, van geestelijk ontwaken, of hoe u het noemen wilt. Daar in de worstelingen van Luther met God — in het licht van de Romeinse brief is de reformatie geboren. Er zal geen echte vernieuwing van de gemeente komen als het niet weer opnieuw ook daar begint.

Punten ter overweging

Tenslotte: iemand vroeg mij wat ik nu tot nu toe uit deze boeken over gemeente-groei geleerd heb. Met het noemen van een paar punten die voor ons allen van belang zijn wil ik eindigen.

1. Het welslagen van de samenkomsten van de gemeente op zondag hangt van veel meer factoren af dan van de preek. Het is een feit dat een willekeurige gast die onze dienst bezoekt, maar voor een heel beperkt deel wordt geïnspireerd door de preek. Ook als de preek bijzonder goed, helder en bijbels is, zal het bij een eerste kennismaking bijna altijd voor 90% langs de hoorder heen gaan. Het vraagt een langere tijd voordat iemand echt het zal kunnen gaan volgen. Waar de geest echter wel bijzonder gevoelig voor is is de vriendelijkheid van de mensen, de manier waarop zij met elkaar omgaan, of men ook een woord met hen wisselt, of er goed gezongen wordt enz. Dit alles geldt toch eigenlijk ook weer voor onszelf. Wat maakt een samenkomst geslaagd? Als er naast de verkondi-

ging ook ruimte is voor een gesprek of contact. Als er openheid is onderling — en echte interesse in elkaar. Daarom is het belangrijk om in de dienst ook die toon te treffen: dat wij niet alleen verzoend zijn met God — maar ook met elkaar.

Kortom: maak van de eredienst zo veel mogelijk een samenkomst. Zie de mogelijkheid om elkaar te spreken en koffie te drinken niet als bijkomstigheid. Laat als het mogelijk is ook een ander dan de predikant het woord voeren: over activiteiten in de gemeente of ter verwelkoming van een gastpredikant.

Schakel zoveel mogelijk koren in in de samenkomst, zodat het de lofzang verrijkt. Laat de kerkeraad na de dienst niet weggaan naar de consistorie maar vóórgaan naar de hal of voordeur — om de gemeente en eventuele gasten te spreken etc. Uit de onderzoeken van „church-growth” blijkt dat dit alles belangrijke factoren zijn waarom mensen een kerkdienst bezoeken.

2. Het werk in de gemeente (en namens de gemeente naar buiten toe) moet bewegelijk en creatief ingaan op de door de eigen tijd, plaats en samenleving gegeven mogelijkheden. Die zijn vandaag anders dan vroeger en zijn in een stad anders dan op het platteland. Waarom zouden er bijv. in een stadsgemeente niet mensen mogen zijn met een meer gespecialiseerde taak? Wij moeten niet krampachtig vasthouden aan twee soorten ambtsdragers: ouderlingen en diakenen. Er mogen méér doel- en groepsgerichte ambtsdragers zijn: zoals een legerpredikant, een ziekenhuispredikant, een psycholoog in pastorale dienst zoals wij die kennen in het werk van de Stichting Anno '70, een evangelist, godsdienstleraren op een middelbare school, jeugdouderlingen etc. Die horen er maar niet een beetje bij, neen zij zijn functies van de gemeente.

3. Er zijn vandaag nieuwe mogelijkheden om tot verdieping van het geloof te komen.

Vroeger was er alleen een J.V. en M.V. Vandaag geven veel mensen één of meer vrije dagen aan dit doel: zij volgen een cursus 'op-Vroeger was er alleen de J.V. en week-end l'Abri, zij gaan naar een conferentie of nemen tijd voor bijv. een bezoek aan 'De Burght'. Wie rondkijkt in de evangelische beweging vindt er een enorme hoeveelheid aan mogelijkheden tot bezinning en verdieping.

4. Tenslotte is er de rol van de media. Ik denk dat onze kerken meer dan zij nu doen de mogelijkheden die de moderne communicatie-middelen ons bieden moeten gebruiken. Er is video-materiaal. Er zijn mogelijkheden om cassettes te verspreiden van belangrijke lezingen of preken — en er is een kopiëer-mogelijkheid van vluchtige geschriften, die weinig kost.

Dit zijn zo enkele overwegingen die ik u doorgeef vanuit mijn kennismaking met de gemeente-groei-beweging.

De knecht des Heren

Naar Jesaja 42 : 1-9

1. *O volken, gij moet horen
naar mijn gezalfde knecht,
want Hem heb Ik verkoren,
op Hem mijn Geest gelegd.
Hij roept niet op het plein,
Hij schreeuwt niet in de straten, —
Hij spreekt tot wie verlaten,
tot wie verloren zijn.* Jes. 49 : 1

2. *Hij zal u openbaren
het recht dat Ik gebied:
Hij zal de zwakke sparen
en het geknakte riet.
Het flakkerende licht,
mijn knecht zal het niet doven;
Hij leert u te geloven
in recht en in gericht.*

3. *Mijn knecht wordt niet gebroken,
zijn leven niet geroofd,
mijn Licht, hoog opgestoken,
door niemand uitgedoofd.* Jes. 49 : 6b
*Hij brengt in Israël,
Hij brengt in alle landen,
tot aan de verste stranden
mijn heerlijk rechtsbestel.*

4. *Ik spande eens de hoge,
de wijde hemel uit,
Ik schiep de zee en 't droge
met wat daarop ontspruit.
De mens, die daarop woont,
heb Ik de geest gegeven,
opdat zijn weg, zijn leven
mijn ordening vertoont:*

5. *Ikzelf heb U geroepen,
Ik nam U bij de hand,
Ik rede U uit de groeve,
o Man van mijn verbond!
Gij zult als Middelaar
mijn volk tot mij bekeren,
de volken omgang leren
met Mij en met elkaar.* Jes. 2 : 3-5

6. *De einden van de aarde
ontwaken in uw licht.
Het oog, dat niets ontwaarde,
ontvangt een vergezicht.
Uit alle duisternis
zult Gij de mens bevrijden,
hem uit zijn kerker leiden
als hij gebonden is.*

7. *Want Ik ben God, de HERE,
die alle leven gaf:
Ik sta mijn naam, mijn ere
niet aan een ander af.
Mijn woord is als een zaad
dat, uitgestrooid op aarde,
gaat kiemen in mijn gaarde,
en bloeien metterdaad.*

Melodie Liedboek 126:

„Verwacht de komst des Heren”

JOOP KLEIN

M. de Jong, Voorburg

Hoofd en lichaam

— 2 —

We nemen het boek „De brief aan de Efeziërs” weer ter hand en bezien samen enkele opmerkelijke aspecten ervan (en van het leven van onze kerken).

Bij de tijd

Dit geldt zowel de taal, die direkt is (geen lange of ingewikkelde zinnen), als de voorbeelden. In 1:4 is sprake van uitverkoren zijn. Dat is „apart gezet zijn, afgezonderd van de anderen. Christenen zijn aparte mensen. En de bedoeling ervan is, dat we nu ook in overeenstemming met dat apart gezet zijn leven... Apart leven is leven in overeenstemming met je aparte positie... Wanneer iemand door het ruimtevaartcentrum in Houston wordt uitgekozen voor een ruimtevlucht, wordt hij apart gezet. Dan krijgt hij een aparte training. Hij moet zich aan aparte regels houden en een apart pak dragen. Als hij dat niet doet, is hij niet geschikt. Dan is hij geen goede ruimtevaarder. Dan wordt hij opzij geschoven en vervangen door een ander, die zich wel aan de aparte regels houdt.”

Bij 3:7 „Als we Paulus' leven overzien, is het duidelijk dat hij zichzelf volledig ondergeschikt gemaakt heeft aan het evangelie. Al zijn tijd en energie heeft hij besteed aan de verkondiging ervan. Je bent geneigd te zeggen: wat heeft die man nu aan zijn leven gehad? Wat heeft hij nu aan plezier beleefd in zijn leven? Maar Paulus zegt: jullie begrijpen er niets van. Het is helemaal geen corvee. Geen sprake van. Het is een geschenk van Gods genade. En dat heeft alles te maken met de energie, de kracht, waarmee God zijn verlossing realiseert. Dat is waar. Als je jezelf in dienst stelt van het evangelie, in dienst van Gods verlossende energie, dan ervaar je dat als een genade die je veel rijker maakt dan wan-

neer je al je tijd in je hobby's en liefhebberijen steekt.”

In 4:14 is sprake van „mondigheid” en daarbij lezen we „Buiten Christus om kan de mens niet mondig zijn in bijbelse zin, ook al is hij nog zo ontwikkeld en erudiet. Dat snijdt dwars door alle menselijke benaderingen heen. Het betekent dat een analfabeet mondig kan zijn, terwijl een knappe professor onmondig kan zijn. Mondigheid... (is afhankelijk van) de levensgemeenschap met Christus. Dat betekent ook dat in de gemeente van Christus iemands opleidingsniveau en wetenschappelijke vorming niet doorslaggevend zijn.”

Praktisch

Dat is uit alles wat we aanhaalden reeds gebleken. Nog een enkel citaat. Heiligen (1:1) zijn geen heilige boontjes. „Ze zijn door God in beslag genomen. ... Daarom mogen we bij dat woord ook aan onszelf denken.” En van de goede werken (6:8) „Bovendien is het ook nog zo, dat je dat niet voor niets doet. Want wat we hier aan goeds doen, wordt ons straks door Christus terugbetaald. Het wordt terugbetaald aan iedereen, ook aan slaven. Onze werken volgen ons na. Ze vormen een tegoed dat we straks mogen incasseren.”

Excursies

Na de verklaring van de brief treffen we twee bijdragen aan, die de schrijver met „excurs” aanduidt, uitstapjes dus. Ze handelen over „Tempel en eredienst volgens het Nieuwe Testament”

(n.a.v. 2:21 en 22) en over „Bijbelse normen voor de beleving van de seksualiteit” (bij 5:3). We komen daar in een volgend nummer D.V. nader op terug.

Een bibliotheek

Met de poging het boek te kenschetsen hoop ik te bereiken dat velen voor zichzelf tot het besluit komen: ik koop het. U hoeft er slechts f17,50 voor neer te tellen. Graag zou ik willen zeggen: volsta toch niet met dit éne boek, koop de hele serie.

De Paulinische brieven zijn toegelicht, met uitzondering van de brieven aan de gemeenten te Rome, te Korinthe en die aan Filemon. Voor minder dan f100,— hebt U acht delen in Uw bezit. Jongelui, doe dat nu eens en begin hiermee een basis voor een eigen bibliotheek te leggen. Heus, je hebt er je leven lang plezier van. Zo'n stel boeken als eigendom te hebben is wat waard! Je kunt er naar grijpen bij je bijbelstudie, bij de voorbereiding voor de vergaderingen van de jeugdvereniging, om eens verder na te gaan wat de dominee in zijn preek of op catechisatie gezegd en bedoeld heeft. En ouderen, voor U een soortgelijk advies. Boeken, ook boeken over de Bijbel, zijn er te over. Maar goede boeken kom je spaarzaam tegen. Dit is er een en vandaar de bijzondere aanmoediging.

Van harte hopen we voorts dat ds Van den Berg tijd en kracht ontvangt om ons de aan de serie ontbrekende delen te geven; de uitgevers complimenteren we met de reekst.

Help Papoea's overleven

10 JAAR HULP AAN PAPOEA'S IN NOOD — WAT U DAARMEE TE MAKEN HEEFT?

De geschiedenis van het Papoea-volk is niet aan iedereen bekend. En wat zich de laatste 25 jaar heeft afgespeeld - onderdrukking en uitroeiing van wat was voorbestemd een trotse natie te worden - wat weten wij ervan?

± 1600-1949 - Nieuw Guinea onder Nederlands bewind. 1949 - Nederland belooft de Papoea's onafhankelijkheid

1961 - West Papua is de nieuwe naam; een eigen vlag, een eigen regering.

1969 - Indonesië manipuleert de volksraadpleging die had moeten leiden tot totale onafhankelijkheid. Een volk ontgroeit. De wereld ziet toe.

1982 - Indonesië gebruikt Irian Jaya als wingewest. Een volk is verraden. 150.000 Papoea's zijn verdwenen. Blijft Nederland toezien?

Onze stichting bestaat 10 jaar. Met uw hulp konden we veel goed doen. Maar er moet veel meer gebeuren. Ontzettend veel meer. Help de Papoea's mee te overleven!

Papoeafonds

Postgiro 243000
Rozendaal 27
8431 PD Oosterwolde
Bank:
Amro-Oosterwolde
Rekening 44 40 72 470
Secretariaat

Van Randwijcklaan 104
3815 MT Amersfoort
Telefoon
033-728690

A. L. Bennen, Leeuwarden

Ontwikkelingen met betrekking tot het C.D.A.

(3 — slot)

C.D.A. en V.V.D.

De samenstelling van een bepaald kabinet, waar het vorenstaande mee werd afgesloten, is in veel opzichten van groot belang voor de partijkeuze van de kiezers. Vroeger zou een dergelijke stelling in alle toonaarden worden ontkend. Toen huldigden immers niet alleen de officiële christelijke partij-organen het „lood-om-oud-ijzer” principe, maar werd dit principe ook door de kiezers in overgrote meerderheid aanvaard. De toepassing van dit principe hield in, dat het voor de christelijke partijen in beginsel niet uitmaakte, of men nu met de P.v.d.A. of met de V.V.D. zou moeten regeren. De laatste tijd zijn veel kiezers die van huis uit gewend waren op een christelijke partij te stemmen,

daar anders over gaan denken. Ten tijde van het kabinet-Den Uyl hebben velen, die van dat centrum-linkse kabinet niets moesten hebben, hun toevlucht gezocht bij de V.V.D. Zij waren van mening, dat de christelijke politici in dat kabinet toch niet meer dan een wit randje aan een rode vlag vormden. Deze kiezers kwamen in de ban van Wiegel, die propageerde dat het tijd werd al dat puin zo gauw mogelijk te ruimen. Meer en meer werd de V.V.D. de grote concurrent voor het C.D.A. Nu deze partijen samen in het kabinet zitten, wordt deze concurrentieverhouding niet ongedaan gemaakt, integendeel zelfs! Wat de huidige situatie betreft leeft bij velen de vrees, dat de V.V.D. er in zal slagen om het C.D.A. te overvleugelen en zoals gezegd de tweede partij van dit land zou kunnen worden. De jongerenorganisatie C.D.J.A. heeft er onlangs bij het partijbestuur van het C.D.A. op gewezen, dat een sterkere profilering van deze partij ten opzichte van de V.V.D. broodnodig is. Verder wordt een dreigende tweedeling in de Nederlandse politiek signaleerd: rechts en links. In dat verband wordt signaleerd, dat het C.D.A. teveel opschuift naar het liberalisme, naar de V.V.D. Gevreesd wordt, dat een links-rechts schema het einde zal betekenen van het C.D.A. Het C.D.J.A. constateert verder, dat de V.V.D. een veel aantrekkelijker élan en gezicht heeft voor met name jongeren. Behalve het C.D.J.A. hebben ook diverse kaderleden van het C.D.A. de laatste tijd verontruste geluiden laten horen over het opruk-

Van boven daalt een engelschaar

1. *Van boven daalt een engelschaar
en maakt aan herders openbaar
dat God aan mensen vrede geeft
in wie Hij een behagen heeft.*
2. *Eén engel spreekt met luider stem:
„Nu wordt vervuld in Bethlehem,
die kleine en geringe stad,
wat Micha eens gesproken had.*
3. *Nu komt, naar der profeten woord,
uit Davids stad de Heerser voort:
Hij ligt als kindje, klein en teer,
daar in een harde kribbe neer”.*
4. *Geen dag was zo aan vreugde rijk:
Gods Zoon werd daar aan ons gelijk,
Hij werd een mens van vlees en bloed,
ons Broeder en ons eeuwig goed.*
5. *Wat deren ons nog dood en hel?
God zelf is onze Metgezel!
Hoe nog de Satan woedt en tiert —
de Zoon van God, Hij zegeviert!*
6. *Hij maakt ons van de zonde rein.
Laat Christus onze blijdschap zijn:
de Held die ons terzijde staat,
die in de strijd ons nooit verlaat.*
7. *Houd moed! de overwinning wacht —
in Hem zijn wij van Gods geslacht.
Dank God de HEER te allen tijd
met vreugde en vrijmoedigheid.*

Melodie: Liedboek 133:

„Vom Himmel hoch da komm ich her“

Naar Luthers „Vom Himmel kam der Engel Schar“

Vertaling JOOP KLEIN

Kerknieuws

Beroepen te Bunschoten-Spakenburg: A. den Boer te Deventer-Langeslag.

Aangenomen: naar Alkmaar-Zaanstreek-Centrum: P. H. J. Krol die daarmee bedankt voor Culemborg.

Regio Arnhem — De Nederlands Gereformeerde Kerken in de regio Arnhem zijn op 28 oktober 1982 bijeen geweest. De regio vergadering heeft na het gebruikelijke preekvoorstel en het onderzoek naar de kennis van het oude en nieuwe testament en van de geloofsleer aan br. C. Smit te Ochten voor een jaar preekconsent verleend.

Na een praeparatoir examen is br. M. de Jong uit Apeldoorn beroepbaar gesteld.

De vergadering wordt voortgezet op 11 november 1982 om 19.30 uur te Apeldoorn.

De voortgezette vergadering van de regio Arnhem van 28 oktober 1982 komt bijeen te Apeldoorn op 11 november 1982. Er wordt overgegaan tot het examen ter verkrijging van preekconsent in onze kerken van kandidaat A. W. Vos. Na het lezen van de preek over Matth. 4:1-11 vindt het examen zonder bezwaar verder plaats. Ds Holwerda examineert kennis van het O.T. en Ds van Deursen, die Ds v. d. Linde vervangt wegens ziekte, N.T. en geloofsleer. Met volle vrijmoedigheid besluit de vergadering br. Vos voor een jaar preekconsent te verlenen.

aties en gevoelens duidelijk herkenbaar zijn. Speciaal voor hen zal dit een noodigend en troostrijk boek zijn.

Elsa van Herwaarden-van Os schrijver beschrijft deze gevoelens duidelijk en geeft reële adviezen. Praktische informatie geeft het boekje wat een verpleeghuis en een berdenhuis werkelijk zijn, over opnameprocedures en financiële regelingen. Als lichting wordt er een dag in een verpleeghuis besproken. Het beeld dat hierdoor van een verpleeghuis krijgt, positief. Wel moet vermeld worden dat het her gaat over een door en door istelijk huis. Deze beschrijving geldt niet voor alle verpleeghuizen, voelens van eenzaamheid, moeite met oof in crisissituaties, depressies worden nader uitgewerkt. Ook ten aanzien deze moeilijkheden geeft de schrij-

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
T. Hoekstra
Ds. H. de Jong;
Mr. dr. J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds. E. R. Postma;
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller,
Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws en berichten over kerkelijke/christelijke activiteiten te zenden naar:

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36 22,
3704 LP Zeist
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

Advertentieprijs:

40 ct per mm.
familieberichten
35 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementsprijs:

f 40,— per jaar of f 21,— per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar of f 60,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Brabantlaan 122,
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

ken van het liberalisme. Zonder hiervan een complete bloemlezing te geven, kunnen deze geluiden als volgt worden samengevat:

De liberale doorbraak gaat niet met strijd gepaard, juist niet.

Het is meer een kwestie van verleiden. De liberale doorbraak vraagt niets van de mensen. Het biedt de gemakkelijkste weg.

De waarden die ons van die kant worden voorgehouden zijn die van „de toegeeflijke samenleving”, de mens die aan zichzelf genoeg heeft en zijn eigen normen verkiest. „Gewoon jezelf kunnen zijn”, geen opgedrongen verantwoordelijkheden, geen (wederzijdse) afhankelijkheidsrelaties.

Het C.D.A. heeft zijn aanhang onvoldoende immuun gemaakt voor conservatieve of modern liberale ideeën. De liberale levenshouding sluit aan bij de geest van de hedendaagse politiek, die een lange periode van verzakelijking achter de rug heeft. Dat wil zeggen: van afnemende levensbeschouwelijke diepgang.

Oppervlakkig conservatisme en populisme zijn kenmerken van de V.V.D. Nu de V.V.D. zo sterk geworden is, zal de volgzzaamheid van deze partij ten opzichte van het C.D.A. waarschijnlijk verminderen. Politieke wensen die met het liberale mensbeeld samenhangen zullen wellicht met meer kracht naar voren worden gebracht. Regeren met de V.V.D. zal een sociaal gericht C.D.A. steeds moeilijker vallen, hoewel het in deze zittingsperiode voor de V.V.D. nog voordelig kan zijn om de oude volgzame lijn te

handhaven, in afwachting van het moment waarop het C.D.A. in grootte voorbij kan worden gestreefd. Op dit moment is daarvoor nog slechts een verschuiving van een vijftal zetels nodig.

Hoe nu verder?

Hoewel het C.D.A. vanwege de te grote en onoverbrugbare verschillen met de P.v.d.A., zoals deze naar voren zijn gekomen uit de besprekingen onder leiding van informateur Van Kemenade, op dit moment kiest voor regeringssamenwerking met de V.V.D., ligt er voor het C.D.A. een enorme uitdaging om juist in de komende tijd de verschillen aan te geven tussen deze partij en de V.V.D. Dit kan alleen als het politieke beleid niet bestaat uit een samenraapsel van ad hoc beslissingen, veelal ingegeven door de van dag tot dag slechter wordende economische omstandigheden, maar uit een beleid waarin werkelijke diepgang vanuit christelijke visie zichtbaar wordt. Met name in een tijd, waarin het ieder-voor-zich steeds meer manifest wordt en kernbegrippen als solidariteit, gerechtigheid en gezamenlijk gedragen verantwoordelijkheid niet of nauwelijks meer aanslaan, zal het christelijk-sociale denken gestalte moeten worden gegeven. Dit vergt voortdurende bezinning op de vraag, op welke wijze het Program van Uitgangspunten kan worden vertaald in concrete politieke actiepunten.

Tot ons grote verdriet nam God in een oogwenk van ons weg, tijdens verblijf in Portugal, mijn geliefde zorgzame vrouw, onze lieve moeder en oma

Margaretha Polderman-Kalkman

op de leeftijd van 67 jaar.

Mattheüs 5 : 5

„Zalig de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven.”

Beneden-Leeuwen: K. Polderman
Zwolle: Margreet en Wiebe Jellema
Hazerswoude: Heleen en Ruud Fraanje
Groningen: Hanneke Polderman
Arnhem: Loes en Larry Iburg
Tiel: Els en Dries Nuchelmans
Tiel: Fieke en Jos Lablans
Nijmegen: Loura Polderman en kleinkinderen

6658 ET Beneden-Leeuwen, 11 december 1982.

Perenstraat 14

De begrafenis heeft inmiddels te Wamel plaatsgevonden.

HELP AZIË STEUN DE BMZG!

De Bijbelse en Medische Zendingsgemeenschap verleent al sinds 1852 hulp in Azië. Vooral in de grote steden en noodlijdende gebieden van Bangladesh, India, Nepal en Pakistan. Meer dan 300 werkers in diverse sectoren geven zich hieraan en hebben kansen om het Evangelie door te geven.

Ook uw steun is nodig!
Helpt u mee?

Help ons helpen.

BMZG

Giro 1942305.

BMZG, Joost de Hondtlaan 17, 2803 XH Gouda. Tel. (01820) 18562.

STICHTING Signaalkampen
DER CALVINISTISCHE STUDENTENBEWEGING

Correspondentieadres: Postbus 5349, 1007 AH Amsterdam
Telefoon 020-120374

Ook deze zomer organiseren wij weer christelijke kampen voor middelbare scholieren.

ZEIL-, ZEILZWERF-, EN LANDKAMPEN

Zeilen in Friesland en 's avonds thuiskomen op een boerderij of moederschip. Of, als je liever op 't vaste land blijft, fietsen, wandelen of speurtochten maken in de Achterhoek. Een week vol plezier, samen met een groep leeftijdsgenoten. Een week waarin we niet alleen plezier willen maken, maar waarin we met elkaar over God en ons geloof willen praten. Christelijke kampen omdat wij vinden dat je daarover ook in je vakantie kunt praten.

Spreekt dit je aan, vraag dan voor meer informatie ons gratis affiche aan d.m.v. een briefkaartje aan bovenstaand adres met vermelding „Opbouw”.

beweging 82

REFORMATORISCH WIJSGERIG INFORMATIEF

Inhoud februarinummer

Dr. H. G. Geertsema,

In welke verwachting leven wij?

Prof. Dr. Ir. E. Schuurman,

Babelcultuur en toekomst

Ir. J. C. Plooy,

Filosofen over de rationaliteit der logika en over de geest der babelcultuur

Dr. C. H. Huisjes,

Structuur der normativiteit

Prof. Dr. S. Griffioen,

Evangelie en internationale rechtsorde

Inhoud augustusnummer

Prof. Dr. Ir. E. Schuurman,

Mag, wat kan? Over genetische manipulatie

Prof. Dr. J. G. Knol,

Dialoog op niveau

R. van Woudenberg,

De Kernbegrippen van het Marxisme-Leninisme genalyseerd en beoordeeld

Dr. Ir. G. Kuiper,

Wetenschap, wijsheid, filosofen

Prof. Dr. A. P. Bos,

Christelijke filosofie in de peiling

Inhoud aprilnummer

Dr. H. G. Geertsema,

Kanttekeningen bij een noodzakelijke appèl

Drs. M. Valenkamp,

Het gezin in de moderne samenleving

G. Harinck,

Onderscheid tussen structuur en richting typerend voor reformatische wijsbegeerte

A. Zijlstra,

Een Engels pleidooi voor christelijke organisatie

Prof. Dr. J. D. Dengerink,

De geschiedenis: antwoord op het woord

Prof. Dr. Ir. E. Schuurman,

Profetie en Filosofie

Inhoud juninummer

Thema: TECHNOCRATIE

Prof. Dr. Ir. E. Schuurman,

Technocratie en atheïsme

Ir. J. C. Plooy,

Technocratie en politiek

A. J. van Dijk,

In memoriam H. Algra,

Dr. O. Zijlstra,

Ortega y Gasset en 'Technocratie'

Ir. J. G. Bok,

Technocratie en Innovatie

Inhoud oktobernummer

Thema: CHRISTELIJKE FILOSOFIE EN BIJBELSE PROFETIE

Een verslag van het 2e Internationaal Wijsgerig Symposium

Enkele titels:

Bezinning op verantwoordelijkheid in chaotische cultuur;

Zij die van Christus zijn, zijn geroepen tot profetie;

Theologen machteloos tegenover wetenschappelijke pretentie;

Wetenschap gewaardeerd ... maar hoe?;

Overeenkomsten tussen Oosterse en Westerse denkwijzen.

Inhoud decembernummer

Thema: DE ONDERNEMING

Prof. Dr. S. Griffioen,

George Goyder: over de hervorming van de onderneming, voorwoord bij een gesprek

Interview met George Goyder:

'De hervorming van de onderneming'

Dr. mr. P. W. Huizenga en Dr. B. Kee,

De hervorming van de onderneming: wenkend of wijkend perspectief?

Prof. Dr. R. Mouw,

Christelijke realisme en de organisatie

Dr. mr. P. W. Huizenga,

Christelijke Internationale, boekbespreking

BEWEGING GEEFT HOUVAST!

ANTWOORDSTROOK Opsturen in open ongefrankeerde enveloppe aan CRW, Antwoordnummer 33, 3600 VB Maarssen.

Ja,

☐ Ik neem een kennismakingsabonnement op BEWEGING 1983 (f 10,— p.j.)

☐ noteer mij als abonnee op BEWEGING 1983 (f 20,— p.j.)

Naam:

Adres:

Postcode: Plaats:

Opb-K

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken folders enz.

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 — 3701 AL Zelst